

Moodul D Nägemispuue

Täiendkoolituses osalejad peaksid saama ettekujutuse sellest, et nägemiskahjustused erinevad suuresti oma vormi ja raskuse poolest. Tähtis on mõista, et argielus toimetulekut ja õppimiskäitumist pole võimalik seletada ainult (või peamiselt) nägemispuudest lähtudes.

Osalejate tähelepanu tuleb pöörata väärarusaamale, mille kohaselt on pimedate lastega raskem töötada kui vaegnägijatega. Pimesus on enamikul juhtudel üheselt mõistetav, vaegnägevusel on aga rohkesti variatsioone ning sellest tulenevalt esineb sageli mittemõistmist.

Teises mooduliosas tutvustatakse tavakooli õpetajatele nägemispuudeliste sobivaid abivahendeid ning käsitletakse valgustusega seotud küsimusi.

D 1 Erinevad nägemiskahjustused

Osalejates peaks kujunema arusaamine erinevate nägemiskahjustuste mõjust (tagajärgedest) argielule, sh ka koolielule.

Esitlus sõltub meediumide kättesaadavusest (slaidid, videod, filmid või PowerPoint presentatsioonid).

Osa nimetatud koolitusmaterjalidest on saadaval erinevates abivahendikeskustes (vt lisa **D 1 a**).

Mooduli ajaline kestvus on varieeritav vastavalt vajadustele ja võimalustele. Soovituslik aeg on umbes kolm tundi. Kui täiendkoolituses käsitletakse eraldi teemadena nii "Pimesust" kui "Vaegnägevust", tuleb ka grupp vastavalt kaheks jagada.

Kestvus	Sisu	Meetod	Meedium
1 10 min.	Ülevaade nägemispuude liikidest ja nende mõjudest	Ettekanne (lisa D 1 a)	
2 2.1 30 min	Näited sagedamini esinevatest nägemiskahjutustest Refraktsioonihäired	Simulatsiooni läbi saadav isiklik kogemus 1. Lähitaju (lugemine, kirjutamine, kaardilugemine jms)	Simulatsiooniprillid Erineva kirjasuurusega ning erineva kontrastsusega tekstid; atlased, kooliõpikud; Erineva joonestikuga vihikud, erinevad markerid, erineva märgistusega joonlauad, sirkel, kohandatud sirkel, erinevad kalkulaatorid, ajalehed, (pildi) raamatud, voldikud, sõidugraafikud, telefoniraamatud (vt ka moodul F , mooduliosa F 3)

<p>2.2 20 min.</p>	<p>Vaatevälja ahenemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskne (macula) • perifeerne (tunnelnägemine) • üleval, all (võrkesta irdumine) • vasakul, paremal, binasaalne või bitemporaalne (hemionopsia) 	<p>2. Kaugele vaatamine (tahvel, grafoprojektor jms)</p> <p>3. Orienteerumine koolimajas</p> <p>Simulatsiooni läbi saadav isiklik kogemus (nagu 2.1); võib 2.1-ga üheaegselt läbi viia: osalejad vahetavad simulatsiooniprille</p>	<p>Tahvel, Grafoprojektor</p> <p>Simulatsiooniprillid; samad vahendid, mis 2.1 puhul</p>
<p>2.3 30 min.</p>	<p>Pimesus</p>	<p>Simulatsiooni läbi saadav isiklik kogemus: söömine ja joomine</p>	<p>Silmakatted; kohvi, tee kannudes; piim, suhkur; tassid, taldrikud, teelusikad; viilutatud leib, või, margariin, mesi, marmelaad, sulajuust</p>

<p>2.4 15 min.</p>	<p>Saadud kogemuste hindamine</p>	<p>Vestlus</p>	<p>Loengutahvel või seinatahvel tabeliga (lisa D 1 b)</p>
<p>2.5 30 min.</p>	<p>Täiendavalt järgnevatest nägemiskahjustustest: refraktsioonihäired ja kaasnevad mõjud nagu nt akommodeerumishäired, kohanemine valgusega, valgustundlikkus, nüstagmid, kontrastitaju vähenemine, puuduv sügavusnägemine</p>	<p>Filmi näitamine</p>	<p>Videofilmid „<i>Zwischen Sehen und Nichtsehen</i>“ (Buser) või „<i>Eigentlich sehe ich alles – fast</i>“ (Drave) või Scottish Sensory Centre (vt lisa B 2 a)</p>
<p>2.6 20 min.</p>	<p>Lõikude 2.1 – 2.5 hindamine: avatud küsimused; emotsioonide väljendamine; viide järgnevalt käsitletavatele teemadele (vt moodul E ja F)</p>	<p>Vestlus</p>	<p>Vajadusel loengutahvel või seinatahvel</p>

Lisa D 1 a

Osalejatele selgitatakse kõigepealt, et antud mooduli eesmärgiks on vahendada kogemusi nägemispuude võimalikest mõjudest argielule ja õppetöole. Koolis, kus laps õpib, peab arvestama õpilase nägemispuudega ning selle tagajärgedega koolielule, tunni ülesehitusele, õppevahendite kohandamisele ning abivahenditega kindlustamisele. Eripedagoogilise nõustamis- ja tugikeskuse spetsialist algatab ja jälgib seda protsessi ning sellesse peavad kaasatud olema kõik nägemispuudega last õpetavad pedagoogid.

Iseloomult ja raskusastmelt suuresti varieeruvate nägemiskahjustuste erinevaid mõjusid ei ole võimalik ühe täienduskursuse raames demonstreerida. Koolituses tutvustatakse mõningaid nägemiskahjustusi simulatsiooniprillide abil; mõningaid nägemiskahjustusi näitlikustatakse piltide (slaidide, lüümikute, PowerPoint-esityste või filmilõikude) abil. Kooli- ja igapäeva elu korraldamisel on otsustava tähtsusega:

- Millises situatsioonis ja milliste ülesannete täitmisel vajab nägemispuudega laps abi (nt lähedale vaatamine, kaugemale vaatamine, liikumine, pimedad ruumid).
- Millist abi ta vajab?
- Kuidas hoida eristamist ja stigmatiseerimist võimalikult madalal tasemel?
- Kuidas anda abi nii, et selle tulemusena saavutataks võimalikult kõrge iseseisvuse tase ja kaasatus ühiskonda.

Simulatsiooniga seotud küsimuste kohta vaata ka *Eessõna*.

Vahendite hankimisel abiks olevad internetiaadressid:

www.ssc.mhie.ac.uk (Scottish Sensory Center), vt moodul B 2 - 5

www.bartimeus.nl (Bartimeus)

www.visioloerf.nl

www.blindeninstitut.de (Blindeninstitutsstiftung Würzburg)

www.edition-bentheim.de (edition bentheim Würzburg)

www.szb.ch (video: Zwischen Sehen und Nichtsehen 1, Fritz Buser)

Lisa D 1 b

Hindamine peaks võimaldama spontaanseid avaldusi, samas aga juhtima kogemuste süstematiseerimise kaudu tähelepanu nägemispuudega inimeste erinevatele tajumisvõimalustele.

Üheks hindamisvõimaluseks on tabel (suurema hulga tühjade lahtritega kui näidises):

	Lihtsad ülesanded	Rasked ülesanded	Teostamatud ülesanded
Ähmasus			
Tsentraalse vaateväljaosa puudumine			
Perifeerse vaatevälja puudumine			
Vaateväljaosade väljalangemine üleval, all külgedel (nõuab täpsustamist)			
Pimesus			